2020 йил 25 январдан чиқа бошлаган

ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОН

Миллий тикланишдан - миллий юксалиш сари

Ижтимоий-сиёсий газета

№ 38 (294), 2021 йил 23 февраль, сешанба

www.yuz.uz yuz.uznews yuz_official yuz.uz_news

ЎЗБЕКИСТОНДА ДЕМОКРАТИК ИСЛОҲОТЛАР ОРТГА ҚАЙТМАЙДИ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ШАВКАТ МИРЗИЁЕВ 22 ФЕВРАЛЬ КУНИ БИРЛАШГАН МИЛЛАТЛАР ТАШКИЛОТИ ИНСОН ҲУҚУҚЛАРИ БЎЙИЧА КЕНГАШИ 46-СЕССИЯСИНИНГ ЮҚОРИ ДАРАЖАДАГИ СЕГМЕНТИ ИШИДА НУТҚ СЎЗЛАДИ.

Инсон ҳуқуқлари бўйича кенгаш фаолияти бутун дунё бўйлаб инсон ҳуқуқлари ҳимоясини таъминлашга қаратилган БМТ тизимидаги энг нуфузли ҳукуматлараро органлардан бири ҳисобланади.

Кенгашга 47 давлат аъзо. Ўтган йил октябрь ойида мамлакатимиз 2021-2023 йиллар даврига ушбу тузилма аъзоси этиб илк бор сайланди.

Коронавирус пандемияси муносабати билан кенгашнинг навбатдаги йиғилиши Женева шаҳрида видеоанжуман шаклида ўтказилди.

Йиғилиш кун тартибидан инсон ҳуқуқларига риоя этилиши ва уларни ҳимоя қилиш, жумладан, фуқаролик, сиёсий, иқтисодий, ижтимоий ва маданий ҳуқуқларни таъминлаш билан боғлиқ энг долзарб масалалар ўрин олди.

Тадбирни БМТ Бош котиби Антониу Гутерриш ва Инсон ҳуқуқлари бўйича Олий комиссар Мишель Бачелет кириш сўзи билан очди.

Шундан сўнг йиғилиш раиси Нажот Шамим Хон қарийб 150 мамлакатдан давлат ва ҳукумат раҳбарлари, ташқи ишлар вазирлари, юқори даражадаги вакиллар қатнашган анжуман иштирокчилари орасида биринчи бўлиб Ўзбекистон Президенти Шавкат Мирзиёевга сўз берди.

Давлатимиз раҳбари ўз нутқида Ўзбекистоннинг демократик янгиланишлар жараёнини янада чуқурлаштиришнинг устувор йўналишлари, мамлакатимиз томонидан БМТ Инсон ҳуқуқлари бўйича кенгаши билан ҳамкорликда бажарилиши режалаштирилган бир қатор долзарб масалаларга асосий эътиборни қаратди. Жумладан, Ўзбекистонда мажбурий меҳнат, айниқса, болалар меҳнати билан боғлиқ мавжуд муаммоларни бартараф этиш борасида амалга оширилган, халқаро жамоатчилик томонидан эътироф этилган ишларга алоҳида тўхталди.

Кейинги йилларда мамлакатимизда айни йўналишдаги ислоҳотлар Ўзбекистоннинг инсон ҳуқуқ ва эркинликларини таъминлаш ва рағбатлантириш сиёсатига қатъий содиқлигини исботлайди. Президентимиз нутқи Ўзбекистон ўзи танлаган ташқи сиёсат асосида бундан кейин ҳам инсон ҳуқуқлари ҳимояси бўйича барча манфаатдор халқаро тузилмалар билан изчил ҳамкорликни давом эттиришга тайёр эканини яққол кўрсатди.

Давлатимиз раҳбарининг БМТ Инсон ҳуқуқлари бўйича кенгаши 46-сессиясидаги иштироки янги Ўзбекистонда инсон ҳуқуқларини таъминлашга асосий урғу берилаётганининг яққол исботи сифатида намоён бўлди. Шунингдек, Президентимизнинг қатъий сиёсий иродаси туфайли мамлакатимиздаги демократик янгиланишлар умумэътироф этилган халқаро ҳуқуқ тамойиллари ва меъёрларига тўла мос тарзда, халқаро ҳамжамият билан очиқ ва узвий ҳамкорликда амалга оширилаётганидан далолатдир.

ЎзА

ПРЕЗИДЕНТ ШАВКАТ МИРЗИЁЕВНИНГ БМТ ИНСОН ҲУҚУҚЛАРИ БЎЙИЧА КЕНГАШИНИНГ 46-СЕССИЯСИДАГИ НУТҚИ

Ҳурматли раис Нажот Шамим Хон хонимлари!

Ҳурматли Олий комиссар Мишель Бачелет хонимлари!

Хонимлар ва жаноблар!

Бугун Ўзбекистон Инсон ҳуқуқлари бўйича кенгаш аъзоси сифатида ушбу учрашувда биринчи марта иштирок этмоқда.

Биз сўнгги йиллар давомида Кенгашга аъзо бўлиш учун бутун масъулиятни англаган ҳолда интилиб келганимизни таъкидламоқчиман.

Демократик ислоҳотларимиз янги Ўзбекистонни бунёд этишга қаратилган бўлиб, бу ўзгаришлар ортга қайтмайдиган тус олди.

Биз Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг **“Инсон ҳуқуқлари йўлида ҳаракатга даъват”** ташаббусини илгари суриш учун Кенгаш аъзолари, барча шерикларимиз билан яқин ҳамкорликни давом эттирамиз.

Ҳурматли анжуман иштирокчилари!

Ўзбекистонда демократик ўзгаришларни янада чуқурлаштириш ва Кенгаш доирасидаги фаолиятимизнинг устувор йўналишлари қуйидагилардан иборат.

Биринчидан, инсоннинг асосий ҳуқуқ ва эркинликларини таъминлаш Ўзбекистондаги ислоҳотларда энг муҳим ўринда туради.

2030 йилгача мўлжалланган Барқарор ривожланиш мақсадлари мамлакатимизда ҳар бир инсоннинг ҳуқуқ ва қонуний манфаатларини таъминлашни кўзда тутадиган “ҳеч кимни эътибордан четда қолдирмаслик” тамойили асосида амалга оширилади.

Бу ўринда сўз Инсон ҳуқуқлари бўйича Олий комиссар бошқармаси экспертларининг фаол иштирокида ишлаб чиқилган Инсон ҳуқуқлари бўйича миллий стратегияни амалга ошириш тўғрисида бормоқда.

Иккинчидан, биз гендер сиёсати масалалари борасида мамлакатимизнинг ижтимоий-сиёсий ҳаётида ва ишбилармонлик соҳасида аёлларнинг ролини тубдан оширишга қаратилган ишларни қатъий давом эттирамиз.

Жорий йилда Ўзбекистонда Марказий Осиё мамлакатлари етакчи аёлларининг мулоқоти ва хотин-қизларнинг минтақавий бизнес-форумини ўтказишни режалаштирмоқдамиз.

Учинчидан, алоҳида эҳтиёжга эга бўлган шахсларнинг ҳуқуқларини таъминлашга жиддий эътибор қаратилади.

Яқинда Ногиронлиги бўлган шахсларнинг ҳуқуқлари тўғрисидаги янги қонун кучга кирди. Ўзбекистон Парламенти Ногиронлар ҳуқуқлари тўғрисидаги конвенцияни ратификация қилиши кутилмоқда.

Биз имконияти чекланган шахсларнинг ўз қобилиятини тўла рўёбга чиқариш масалалари бўйича Минтақавий кенгаш тузишни таклиф этамиз.

Тўртинчидан, аҳолимизнинг ярмидан кўпини ташкил этадиган ёшлар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш доимо эътиборимиз марказида бўлиб келмоқда.

Жорий йил Ўзбекистонда **Ёшларни қўллаб-қувватлаш ва аҳоли саломатлигини мустаҳкамлаш йили,** деб эълон қилинди.

Бу борада биз:

— Бирлашган Миллатлар Ташкилоти шафелигида Ёшлар ҳуқуқлари бўйича бутунжаҳон конференциясини ўтказиш;

— БМТ Иқтисодий ва ижтимоий кенгашининг ўнинчи форумида Ёшлар ҳуқуқлари тўғрисидаги конвенция лойиҳасини тақдим этиш;

шунингдек, Ёшлар ҳуқуқлари бўйича махсус маърузачи институтини таъсис этиш масаласини киритишга тайёргарлик кўрмоқдамиз.

Бешинчидан, биз Халқаро меҳнат ташкилоти ва Жаҳон банки билан ҳамкорликда **мажбурий меҳнат ва болалар меҳнатига барҳам бериш бўйича катта ишларни амалга оширдик.** Бу ислоҳотларимиздаги энг асосий ютуқларимиздан бири бўлди.

2021 йилда, яъни Болалар меҳнатига барҳам бериш халқаро йилида Болалар Омбудсмани тўғрисидаги қонунни қабул қиламиз.

Олтинчидан, “Инсон ҳуқуқлари соҳасида таълим” декларациясининг 10 йиллигига бағишлаб биз Олий комиссар бошқармаси билан биргаликда глобал форум ўтказишни таклиф этамиз.

Ўқитиш тизимини ривожлантириш мақсадида БМТнинг инсон ҳуқуқлари соҳасидаги Ихтиёрий даллар жамғармасига ўз ҳиссамизни қўшмоқчимиз.

Еттинчидан, Бош котиб Антониу Гутерриш Жаноби Олийларининг **фуқаролиги бўлмаган шахслар сонини камайтириш бўйича қатъий чоралар кўриш тўғрисидаги таклифини қўллаб-қувватлаймиз.**

Биргина ўтган йилнинг ўзида 50 минг нафар ватандошимиз Ўзбекистон фуқаролигига қабул қилинди, бу йил яна 20 мингдан зиёд киши фуқароликка эга бўлади.

Хонимлар ва жаноблар!

Биз эришган натижаларимиз билан кифояланиб қолмасдан, бундан буён ҳам **фуқаролик жамияти институтларини янада ривожлантириш, Ўзбекистонда сўз эркинлигини ҳар томонлама қўллаб-қувватлашни қатъий мақсад қилганмиз.**

Шу аснода нодавлат нотижорат ташкилотлари ва оммавий ахборот воситалари тўғрисида кодекслар ишлаб чиқилмоқда.

Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг дин ёки эътиқод эркинлиги, судьялар ва адвокатлар мустақиллиги масалалари бўйича махсус маърузачиларининг тавсияларини алоҳида эътиборга олганмиз.

Инсон ҳуқуқлари бўйича кенгашга Судьялар кенгашлари фаолиятининг универсал принципларини ишлаб чиқиш масаласини кўриб чиқишни таклиф этамиз.

Қийноқларнинг олдини олиш бўйича миллий превентив механизмни жорий этиш доирасида биз одамнинг қадр-қимматини ерга урадиган, инсонийликка зид бўлган **қийноқларнинг ҳар қандай кўринишига бундан буён ҳам мутлақо йўл қўймаймиз.** Бундай жиноятлар қачон содир этилганидан қатъи назар, улар учун жазо муқаррардир.

Қийноқларга қарши конвенциянинг Факультатив протоколини ратификация қиламиз.

Мазкур масалалар юзасидан ҳамкорликда ишлаш мақсадида Қийноқлар масаласи бўйича махсус маърузачини Ўзбекистонга таклиф этишга тайёргарлик кўряпмиз.

Ҳурматли йиғилиш иштирокчилари!

Ўзбекистон инсон ҳуқуқлари соҳасидаги халқаро мажбуриятларига қатъий содиқ қолади.

Шу билан бирга, биз инсон ҳуқуқлари борасида ҳали улкан йўлнинг бошида турганимизни яхши тушунамиз ва халқаро ҳамкорларимизнинг қўллаб-қувватлашига умид қиламиз. Шу муносабат билан Инсон ҳуқуқлари бўйича Олий комиссар Мишель Бачелет хонимларининг юртимизга ташрифини кутиб қоламиз.

Бу борада мандатга эга бўлган барча вакилларнинг Ўзбекистонга ташриф буюришлари учун доимий таклифнома юборилди ҳақида қарорни қабул қиламиз.

Шунингдек, Осиё қитъасининг инсон ҳуқуқлари бўйича минтақавий механизмини мунтазам фаолият кўрсатадиган платформа — Самарқанд форуми негизида яратиш борасида кўмак беришга тайёрмиз.

Ҳурматли дўстлар!

Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг 75 йиллик тарихи инсон ҳуқуқлари универсал қадрият эканини яққол исботлади. Бу устувор тамойилсиз ер юзида тинчлик, хавфсизлик ва барқарор тараққиётга эришиб бўлмайди.

Нутқимнинг якунида шуни яна бир бор таъкидлаб айтмоқчиман: **Ўзбекистон Инсон ҳуқуқлари бўйича кенгаш аъзоси сифатида халқаро ҳуқуқнинг инсон ҳуқуқларига оид умумэътироф этилган принцип ва нормаларини қатъий ҳимоя қилади ва фаол илгари суради.**

Эътиборингиз учун раҳмат.

НАВОИЙ ВИЛОЯТИ ҲАМДА ГИДРОЭНЕРГЕТИКА ТАРМОҒИДАГИ ИНВЕСТИЦИЯ ЛОЙИҲАЛАРИ ТАҚДИМОТ ҚИЛИНДИ

Президент Шавкат Мирзиёев 22 февраль куни Навоий вилоятида ҳамда гидроэнергетика тармоғида амалга ошириладиган инвестиция лойиҳалари тақдимоти билан танишди.

Навоий вилояти — саноатлашган ҳудуд. Тоғ-кон, кимё, қурилиш материаллари ва тўқимачилик тармоқлари вилоят иқтисодиётининг “драйвер”лари ҳисобланади. Бу ерда йилига 65 триллион сўмликдан зиёд саноат маҳсулотлари ишлаб чиқарилади.

Жорий йилда Навоий вилоятида 576 та лойиҳа амалга оширилиши мўлжалланган. Уларнинг умумий қиймати 18 триллион 600 миллиард сўм. Соҳалар кесимида айтганда, лойиҳаларнинг 200 таси саноат, 179 таси хизмат кўрсатиш, 197 таси қишлоқ хўжалиги тармоқларида. Буларнинг натижасида қарийб 18 триллион сўмлик ишлаб чиқариш қуввати ташкил этилиб, 16 мингта иш ўрин яратилади. 123 миллион долларлик импорт ўрнини босувчи маҳсулот тайёрланиб, 125 миллион долларлик экспорт таъминланиши кўзда тутилган.

Хусусан, қурилиш материаллари тармоғида акрил тош, базальт панеллар, ёғоч толали плиталар, пол ва девор учун қопламалар, шиша маҳсулотлари ишлаб чиқариш йўлга қўйилади. Мисол учун, Зарафшон шаҳрида ойна корхонасини шу йил декабрда ишга тушириш режалаштирилган. Унда 350 киши меҳнат қилади.

Кимё саноатида 20 та лойиҳа шакллантирилган бўлиб, жорий йилда 9 таси фойдаланишга топширилади. Натижада талаб юқори янги маҳсулотлар ўзлаштирилиб, 430 дан зиёд кишининг бандлиги таъминланади.

Тўқимачилик тармоғидаги лойиҳалар ҳам истиқболли. Хусусан, жорий йилда барча шаҳар ва туманларда 28 та корхона ташкил этилиб, 5 минг 800 га яқин иш ўрни яратилиши режалаштирилган.

Давлатимиз раҳбари лойиҳаларни сифатли, илмий ёндашган ҳолда амалга ошириш, замонавий технологияларни жалб этиб, қўшимча қиймат яратиш, рақобатбардош маҳсулотлар ишлаб чиқариб, экспортга йўналтириш юзасидан кўрсатмалар берди.

Ўзбекистон Президентининг 2017 йил 2 майдаги қарори билан 2017-2021 йилларда гидроэнергетикани янада ривожлантириш чора-тадбирлари дастури маъқулланган эди. Бу дастурга жами 3 миллиард 400 миллион долларлик 65 лойиҳа киритилган бўлиб, шундан 34 таси янги қувватлар ташкил этиш, 31 таси мавжудларини модернизация қилишга қаратилган. Бугунги кунда 1 минг 100 мегаваттлик 12 та лойиҳа ишга туширилган. 950 мегаваттлик яна 20 та лойиҳа якуний босқичда амалга оширилмоқда.

Жорий йилда умумий қиймати 1 миллиард 420 миллион доллар бўлган 16 та лойиҳа режалаштирилган. Хусусан, 11 та янги гидроэлектр станцияси қурилиб, 587 мегаватт электр қуввати яратилади. Қолган 5 та лойиҳага кўра, мавжуд станциялар модернизация қилиниб, ишлаб чиқариш имконияти кенгайтирилади.

Тақдимотда соҳани трансформация қилиш бўйича амалга оширилаётган ишлар ҳақида ҳам маълумот берилди.

Президент лойиҳаларни яна бир бор қайта кўриб чиқиб, сифат жиҳатидан такомиллаштириш юзасидан кўрсатмалар берди.

ЎзА

МУНОСАБАТ

ИНСОН ҲУҚУҚЛАРИ — ЭНГ ОЛИЙ ҚАДРИЯТ

Танзила НОРБОЕВА,
Олий Мажлис Сенати раиси

Давлатимиз раҳбарининг БМТнинг Инсон ҳуқуқлари бўйича кенгаши йиғилишидаги нутқини диққат билан тингладик. Айтиш керакки, мазкур кенгаш БМТ тизимида дунё бўйлаб инсон ҳуқуқлари ҳимоясини таъминлашга қаратилган энг нуфузли органлардан биридир. Кенгашга 47 та давлат аъзо. Кенгаш аъзолари уч йил муддатга яширин овоз бериш йўли билан сайланади.

Давоми 2-бетда

ТАҲЛИЛ ВА ТАҚҚОС

1995 йилдан буён дунёда халқаро тан олинган аёллар ва болалар ҳолати тўғрисидаги мультииндикатор кластер кузатуви (MICS) ўтказилиб келинади ва ҳозирга қадар 115 дан ортиқ давлатда 330 га яқин кузатувлар ўтказилган. MICS соғлиқни сақлаш, таълим ва болаларни ҳимоя қилиш соҳаларида болалар ва аёллар ҳолатини кўрсатувчи 130 га яқин кўрсаткич бўйича статистик асосланган, халқаро миқёсда таққосланадиган баҳоларни тўплаш учун мўлжалланган. У, шунингдек, 33 тага яқин Барқарор ривожланиш мақсадлари(БРМ)ни мониторинг қилиш учун керакли маълумотлар манбаи ҳисобланади.
Жорий йилда ана шундай тадбир Ўзбекистонда ҳам ўтказилиши мўлжалланмоқда. Ундан кўзланган мақсад, моҳият ва аҳамиятли жиҳатлар хусусида Давлат статистика қўмитаси раиси Баҳодир БЕГАЛОВ ва Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Болалар жамғармаси (ЮНИСЕФ)нинг Ўзбекистондаги ваколатхонаси раҳбари Мунир МАМЕДЗАДЕ билан суҳбатда бўлдик.

МУЛЬТИИНДИКАТОР КЛАСТЕР КУЗАТУВЛАРИ

мамлакатимизда аёллар ва болалар ҳолати бўйича 130 га яқин кўрсаткични ифода этади

Усмон АБДУРАСУЛОВ, журналист

— Нега айнан бугунги кунда ушбу кузатувлар Ўзбекистон учун муҳим ҳисобланади ва унда қандай йўналишлар қамраб олинади?

— Юртимизда аёллар ва болалар ҳолати тўғрисидаги аввалги Мультииндикатор кластер кузатуви (MICS) 2006 йилда, яъни 15 йил аввал ўтказилган, — дейди Давлат статистика қўмитаси раиси Баҳодир Бегалов. — Ўтган йиллар давомида аёллар ва болалар ҳуқуқларини муҳофаза қилишга, гендер тенглигини таъминлашга, жамиятда аёлларнинг ҳолатини яхшилашга, мамлакатда болаларнинг ривожланиши учун керакли шароитларни яратишга қаратилган кенг қамровли ислоҳотлар амалга оширилди. Бу эса, халқаро тавсияларга мос равишда маълумотларни янгилаш ва фойдаланувчиларга ишончли, тўлиқ ва долзарб статистик маълумотлар тақдим этиш зарурлигини кўрсатади. Шу билан бирга, мамлакатда муҳим стратегик ижтимоий-иқтисодий қарорларни қабул қилишда мустаҳкам асос бўлиб хизмат қилади. Бундан ташқари, реал маълумотлар халқаро таққослаш ва таҳлил қилишда ўта муҳим аҳамиятга эга. Масалан, MICS маълумотлари ижтимоий ривожланиш бўйича халқаро рейтингларда мунтазам ишлатиб келинади ва улар халқаро майдонда жамиятнинг асосий ривожланиш кўрсаткичлари бўйича жорий ҳолатини намоён этади. Қолаверса, MICS Барқарор ривожланиш мақсадларига эришишдаги ўзгаришларни, бир қатор миллий устуворликларни ва болалар ҳуқуқларини амалга оширишдаги ўзгаришларни кузатиб бориш имконини беради. MICS асосий эътиборни болаларга, ёшлар ва аёлларга, мазкур гуруҳ вакилларининг эҳтиёжлари ва муаммоларига қаратган ҳолда бу имкониятни бизга тақдим этади.

— Мультииндикатор кластер кузатуви (MICS) аёллар ва болалар учун кўплаб муҳим маълумотларнинг репрезентативи бўлган уй хўжаликлари доирасида йиғилади, — дейди ЮНИСЕФнинг Ўзбекистондаги ваколатхонаси раҳбари Мунир Мамедзаде. — MICS кузатуви учун танланган уй хўжаликлари мамлакат аҳолисининг белгиланган гуруҳларини (аёллар, болалар, ҳудудлар бўйича аҳоли, шу билан бирга қишлоқ ва шаҳарда яшовчилар) акс эттиради. Аҳоли ўртасида 4 та саволнома ёрдамида сўров ўтказилади: уй хўжалиги учун, 15-49 ёшдаги аёллар, беш ёшгача бўлган болалар, 5-17 ёшдаги болалар учун саволномалар. Унинг анкета шакли соғлиқни сақлаш муассасасида уч ёшгача бўлган болаларни эмлаш ёзувларини тўплашда қўлланилади. Маълумотларнинг сифати, шаффофлиги, холислиги, ишончлилиги ва реал вақтда тўпланишини таъминлаш учун сўров планшетлар ёрдамида ўтказилади.

— Ушбу тадбирнинг Ўзбекистонда ўтказиб келинаётган бошқа сўровномалардан қандай афзаллик жиҳатлари бор?

— Ҳозирги вақтда Ўзбекистонда, асосан, аҳоли тўғрисида ижтимоий-иқтисодий маълумотларни тақдим этувчи бир неча уй хўжаликлари кузатувлари ўтказиб келинади, — дейди Баҳодир Бегалов. — MICS аҳолининг одатда нисбатан заиф қатламлари қаторига кирувчи аёллар ва болалар тўғрисида маълумотларни тўплаш учун ишлаб чиқилган. Давлат сиёсати кўпроқ эҳтиёжмандларни қўллаб-қувватлашга қаратилган экан, шубҳасиз, ушбу заиф гуруҳларни ва уларнинг муаммоларини аниқлаш керак бўлади. Болалар, ёшлар ва аёллар тўғрисидаги маълумотларга эга бўлиш, ҳукуматга аҳолининг ушбу гуруҳлари эҳтиёжларини қондиришга қаратилган мақсадли дастурларни ишлаб чиқиш имконини беради.

— MICS, шубҳасиз, далилларга асосланган болаларга боғлиқ сиёсатни ишлаб чиқиш, Ўзбекистонда барқарор ривожланиш мақсадлари (БРМ), болалар ҳуқуқлари ва миллий устуворликларни мониторинг қилиш учун янгиланган ижтимоий-иқтисодий кўрсаткичларни тақдим этади, — дейди Мунир Мамедзаде. — БМТ томонидан 2020 йилдан 2030 йилгача бўлган давр “Ҳаракатлар ўн йиллиги” деб эълон қилинди. Мазкур MICS кузатуви биз томонимиздан, ҳақиқатан барқарор ривожланиш мақсадлари доирасида тезкор натижага эришиш йўлини бошлаш ва амалий харакатга ўтиш даврида ўтказилади. Шунинг учун бугун маълумотларни йиғиш ва лозим бўлса, ривожланишини тезлаштириш керак бўладиган соҳаларга алоҳида эътибор қаратишнинг айни мақбул вақти.

Ўзбекистон ижтимоий ривожланишнинг кўплаб кўрсаткичлари бўйича ижобий натижа кўрсатган ва MICS кузатуви буни яққол намойиш эта олади. Бундан ташқари, барча бошқа давлатлар сингари ривожланишда аниқланиши ва бартараф этилиши керак бўлган бўшлиқлар мавжуд. Бу борада, MICS каби уй хўжалиги кузатувлари камбағаллик ва тенгсизлик кўрсаткичларини аниқлашда ҳал қилувчи аҳамиятга эга ва, албатта, мамлакатнинг муваффақиятли ривожланиши учун ёрдам бериш, шу билан бирга ҳеч бир давлатнинг орқада қолмаслигини кузатиб боришда булар ЮНИСЕФ учун энг муҳим маълумотлар ҳисобланади.

Кузатув болалар касалликлари ва уларни даволаш, болаларнинг ривожланиши ва озиқланиши, репродуктив саломатлик, оналар ва янги туғилган чақалоқларнинг соғлиғи, болалар ва ўсмирларнинг аввал учрамаган, масалан, технологиялардан фойдаланиши, бола фаолияти ва таълим даражаси каби муаммолари бўйича мавзуларни ҳам қамраб олади. — дейди Мунир Мамедзаде. — ОИТСнинг юқиши, бола интизомига муносабат, ўз уйи ва кўчада хавфсизлик ҳисси каби қўшимча маълумотлар ҳам йиғилади.

— Ушбу йиғилган маълумотлар Ўзбекистоннинг ривожланиш даражасини яхшилашда қандай ўрин тутади? Жорий йилда ўтказилиши кўзда тутилаётган тадбир ким томонидан молиялаштирилади?

— Ўзбекистон ҳукумати БРМ йўналишидаги ривожланишни кузатиб бориш ва улар бўйича базавий кўрсаткичларни яратиш борасида миллий асосларни ишлаб чиқар экан, стратегик режалаштириш ва инвестициялар учун MICS томонидан тақдим этиладиган ишончли ва долзарб бўлган маълумотлар талаб қилинади, — дейди Баҳодир Бегалов. — 2020 йил 29 декабрда Президентимизнинг Парламентга Мурожаатномасида аёллар ва болалар ҳолатига ижобий таъсир этадиган асосий сиёсий устуворлик ва мақсадларни белгилаб берди ҳамда мамлакатда ислоҳотларнинг сифат жиҳатидан янги босқичида ушбу йўналишда қўйилган мақсадларга эришишнинг янги даври бўлишини таъкидлади. MICS маълумотлари болалар ҳуқуқларини мониторинг қилиш миллий тизимини такомиллаштиришга, миллий ва ҳудудий даражадаги оналар ва болаларга оид ижтимоий дастурларни режалаштириш ва амалга ошириш учун зарур бўлган долзарб маълумотларни ҳамда миллий статистика амалиётига ҳалқаро даражага мослаштирилган кўрсаткичларни йиғишга, аёллар ва болалар ҳолатига оид ҳалқаро мажбуриятлар ва миллий устуворликларни бажариш жараёнларини мониторинг қилишга хизмат қилади.

— MICS Ўзбекистон ҳукумати ва ЮНИСЕФ томонидан молиялаштирилади. MICSнинг умумий қиймати 1 миллион АҚШ долларидан юқори бўлиб, ушбу маблағларнинг 30 фоизга яқин қисми ҳукумат номидан Давлат статистика қўмитаси ва 70 фоиздан ортиқроғи ЮНИСЕФ томонидан қопланади, — дейди Мунир Мамедзаде. — Бундан ташқари, Давлат статистика қўмитаси MICS сўровига интервьюерлар, антропологик кўрсаткичларни ўлчовчилар, гуруҳ раҳбарлари, рўйхат тузувчилар ва картографлар сифатида 150 дан ортиқ ходимни жалб этиши кўзда тутилган.

ТАРАҚҚИЁТ МЕЗОНЛАРИ

МУРОЖААТЛАР БИЛАН ИШЛАШДА

маҳаллабай тизими жорий этилади

Ўзбекистон истеъмолчилар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш жамиятлари федерацияси “Фуқаро — жамоат ташкилотлари — давлат” ҳамкорлигини мустаҳкамлаш мақсадида фуқаролар мурожаатлари билан ишлашнинг маҳаллабай тизимини жорий этишга қаратилган ҳуқуқий маслаҳат марказлари ташкил этиш лойиҳасини ишлаб чиқди. Марказни очиш сабаблари, унинг бошқа турдош муассасалардан фарқли жиҳатлари, энг муҳими, халқимизга манфаати хусусида Ўзбекистон истеъмолчилар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш жамиятлари федерацияси раиси Жаҳонгир САРИМСОҚОВ мухбиримизга сўзлаб берди.

— Лойиҳадан кўзланган мақсад “Жамият — ислоҳотлар ташаббускори” ғоясини рўёбга чиқариш, фуқаролик жамияти институтларининг давлат ва жамият фаолиятидаги иштирокини ошириш, давлат ва хўжалик бошқаруви органлари, шунингдек, тадбиркорлик субъектлари билан ижтимоий шериклик асосида фуқаролар мурожаатлари билан ишлашнинг янгича механизмини жорий этишга қаратилган. Унинг доирасида бу йил мамлакатимиз бўйлаб иккитадан маҳалла танланиб, улар ҳудудида маҳаллий ҳокимликлар кўмаги билан ҳуқуқий маслаҳат марказлари ташкил этилади, — дейди Жаҳонгир Саримсоқов. — Хусусан, яқинда Сурхондарё вилоятининг Термиз шаҳри, Шеробод, Қизириқ, Ангор, Музработ, Жарқўрғон, Шўрчи ва Термиз туманлари ҳокимлари иштирокида ўтган учрашувда ҳуқуқий маслаҳат марказларини ташкил этиш механизмларини муҳокама қилдик.

Бугунги кунда федерациямизга кўплаб мурожаатлар келиб тушмоқда ва бир вақтнинг ўзида ечимини топяпти. Биргина ўтган йилнинг сўнгги тўққиз ойи мобайнида истеъмолчилардан қарийб ўн икки мингта мурожаат келиб тушди. Уларнинг 93 фоизи ижобий ҳал этилиб, истеъмолчилар фойдасига 15 миллиард 183 миллион 829 минг 380 сўм етказилган зарар ундириб берилди. Бу бежиз эмас. Юртдошларимиз ўз ҳақ-ҳуқуқини тобора чуқур англаб, тушуниб боряпти. Ҳуқуқий саводхонлиги, ҳуқуқий маданияти ошяпти. Биз илгари сураётган ҳуқуқий маслаҳат маркази лойиҳаси бу борадаги ишларни янги босқичга олиб чиқишда кўмакчи бўлади.

Бугунги ислоҳотлар ривожи ва ижобий ўзгаришлар жараёнида “маҳаллабай” сўзининг аҳамияти кун сайин ортмоқда. Давлатимиз раҳбарининг ўтган йили 22 майда Андижон вилоятига ташрифи давомида бу сўз илк бор тилга олинган. Турли соҳаларга оид фаолиятни маҳаллабай ташкил этиш тўғрисида сўз юритилган.

Президентимизнинг ўтган йили 12-13 декабрь кунлари Хоразм вилоятига ташрифи давомида ушбу ибора моҳиятини янада очиб берувчи “маҳалла раиси — ислоҳотчи” ғояси илгари сурилиб, ҳар бир вазирлик, идора ва ташкилотлар фаолиятини маҳаллабай ташкил этиш зарурлиги таъкидланди.

Муайян ҳудудда яшовчи одамлар манфаатидан келиб чиқиб, улар билан келишган ҳолда ишларни ташкил этиш “маҳаллабай” сўзининг мазмунини очиб беради. Шу маънода, ҳуқуқий маслаҳат марказлари ҳам аҳоли муаммоларини ўрганиш ва уларга ечим топишда маҳалланинг ўзига хос хусусиятларидан келиб чиққан ҳолда фаолият юритади. Ҳар бир маҳаллага алоҳида ёндашув асосида иш кўрилади. Марказлар фаолиятига маҳаллабай тизимни жорий этиш ҳамда уни ривожлантиришда ҳам маҳалла раисларининг ўрни ва аҳамияти катта бўлади. Улар энди ўз ҳудудидаги муаммолар бўйича мутасадди раҳбарлар олдига аниқ таклиф ва талаблар қўяди. Билдирилган муаммоларнинг ечими бўйича жон куйдиради, ислоҳотлар марказида туриб, давлат ва халқ ўртасида жонли мулоқот кўпригини барпо этади.

Ҳуқуқий маслаҳат марказларини ташкил этиш лойиҳаси ишлаб чиқилишидан аввал федерация томонидан “Истеъмолчилар уйи” ҳамда “Истеъмолчи кутубхонаси” лойиҳаси ишлаб чиқилган эди. Бу бўйича ишлар шу кунгача анча жонланди. Айни пайтда жамиятда китобхонлик маданиятини юксалтириш, Президентимиз илгари сурган “Беш муҳим ташаббус”ни ҳаётга изчил татбиқ этиш учун қатор хайрли ишлар амалга ошириляпти.

Шу кунга қадар лойиҳа доирасида Олтиариқ, Қизилтепа, Риштон, Бағдод, Фарғона, Марғилон, Избоскан, Тўрақўрғон, Косон, Деҳқонобод, Сариосиё, Узун, Бойсун, Олот каби туман ва шаҳарларда барча қулайликларга эга, кўркам ва шинам йигирмата мажмуа бунёд этилди. Яна саксон битта туман ва шаҳарда қурилиш ишлари олиб борилмоқда. “Истеъмолчилар уйи” маъмурий комплексидан жой олган “Истеъмолчи қабулхонаси”да истеъмолчиларнинг ариза ва мурожаатлари қабул қилиняпти. Мурожаатларнинг аксари ўша вақтнинг ўзида ҳал этилаётир. Ҳуқуқий маслаҳат маркази бундан фарқли ўлароқ, истеъмолчилардан келиб тушган мурожаатларни маҳаллабай кесимида ўрганиб чиқиш ва ҳал этишга хизмат қилади. Марказда аҳоли муаммоларини тизимли ўрганиш ва уларни аниқ ҳал этиш бўйича давлат ҳамда хўжалик бошқаруви органлари билан ҳамкорликда ишлашнинг янгича тизими йўлга қўйилади. Фуқароларнинг савдо-сотиқ, газ, электр, сув таъминоти, коммунал хўжалиги, экология, қурилиш, кадастр, бандлик, ижтимоий хизматлар, соғлиқни сақлаш, таълим, хизмат кўрсатиш, транспорт ва бошқа соҳаларга оид мурожаатлари маҳаллабай кўриб чиқилади. Ҳуқуқий маслаҳатлар бериш билан бир қаторда мавжуд муаммоларни жойида ҳал этиш чоралари кўрилади.

Ҳуқуқий маслаҳат марказлари икки бўлимли қилиб қурилади. Биринчисида пайнет, суғурта, давлат хизматлари (тадбиркорлик субъектларини рўйхатдан ўтказиш, қайта рўйхатдан ўтказиш, фаолиятини вақтинча тўхтатиш, жисмоний шахс — солиқ тўловчининг солиқ ва бошқа идоралардан қарзи бор-йўқлиги ҳақида маълумотнома бериш, солиқ тўловчининг идентификация рақами — СТИРни аниқлаш, жисмоний шахслар учун СТИР олиш ва бошқалар)ни амалга ошириш мумкин. Бунинг учун шу ҳудуддаги компьютер техникасини пухта биладиган икки нафар билимли ёшни белгиланган тартибда давлат рўйхатидан ўтказиб, шароит яратиб берилади.

Лойиҳани молиялаштиришда Қорақалпоғистон Республикаси истеъмолчилар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш жамиятлари федерацияси вилоятлар ҳамда Тошкент шаҳри ҳудудий бирлашмалари ва уларнинг туман (шаҳар) жамиятлари маблағлари, шунингдек, ҳомийлик маблағлари, маҳаллий тадбиркорлар билан ижтимоий шериклик асосида имзоланган (инвестор) шартномаларда белгиланган маблағлар ва бошқа манбалардан фойдаланиш кўзда тутилган.

Бундан ташқари, ҳудудни яхши биладиган, обрў-эътиборга эга шахсни таянч гуруҳ раҳбари этиб тайинласак, у мавжуд муаммо ва мурожаатларни белгиланган тартибда қабул қилиб, расмийлаштириб таллуқлиги бўйича тегишли давлат назорат органларига юборилишини таъминлайди. Ижросини назоратга олади ҳамда шу ҳудуд фуқароларига тарғибот-ташвиқот тадбирларини ўтказиб, аъзоликка қабул қилиш ишлари билан шуғулланади.

Келгусида мамлакатимизнинг 9 минг 440 та маҳалла фуқаролар йиғини ҳудудида ҳуқуқий маслаҳат марказлари ташкил этилади, ўн тўққиз мингга яқин ишчи ўрни очилади.

“Янги Ўзбекистон” мухбири Хайриддинмурод АБУЛФАЙЗОВ ёзиб олди.